

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Stephani Balvzii Tvrtelensis Præfatio ad lectorem de duobus sequentibus
opusculis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

STEPHANI BALVZII TVTELENSIS
Præfatio ad lectorem de duobus sequentibus opusculis.

UO tempore Dissertationes istæ de concordia sacerdotij & imperij recu-
duntur, in quibus copiosa & accurata instituta disputatio est de Chorepif-
copis, occurrit mihi Hrabanus Mauri Abbatis tum Fuldenfis, sed Mogun-
tinensis dein Archiepiscopi, libellus, ut ipse vocat, seu epistola ad Drogo-
nem Episcopum Metensem de eodem argumento in codice veneranda anti-
quitatis quem mihi pro sua humanitate & amicitia nostra subministravit vir clarissimus
Petrus Carcavius Bibliothecæ regie Præfectus. Excitata erat seculo illo gravis & in-
gens inter Gallos nostros controversia de Chorepiscopis, utrumne in Episcoporum gradu,
an verò in Presbyterorum tantum ordine collocandi essent, liceretne porro illis Presby-
teros & sequentium ordinum Clericos ordinare, Chrisma conficere, pueros consignare
seu confirmare, Ecclesias & altaria consecrare, benedictiones sanctimonialium perage-
re, ac benedictionem populo dare in Missis publicis. Hæc enim non licere Chorepiscopis
plerique contendebant, non solum è Clero, sed etiam ex laicis, irritaque esse quæcunque
ab illis circa ista præsumerentur. Divisis itaque ob istam contentionem animis, Karolus
Magnus sapientissimus Princeps, ac divini humanique juris callentissimus, cum intel-
ligeret & consuetudine veteri & synodica constitutione introductum esse ut ad apostoli-
cam sedem referretur de majoribus causis, id est, de quæstionibus arduis & difficilibus
quæ in provinciis definiri non possent, suo & Ecclesiæ Gallicanæ nomine legatum super
ea re misit ad Leonem Pontificem Romanum istius nominis tertium, ut ejus responsis edo-
ctus, gravissima concertationi finem imponeret. Is legatus fuit Arno Luvavensis sive
Salzburgenfis Archiepiscopus, vir magni per eas tempestates nominis, & qui præci-
pua apud Principem gratia flagrabat. Respondit Leo per Arnonem minimè ambigam
esse quæstionem, multis quippe illam canonibus Conciliorum decretisque Pontificum Ro-
manorum fuisse definitam, irrita esse quæcunque de episcopali ministerio Chorepiscopi
præsumperant, ipsos verò in exilium pellendos. Hoc Leonis responsum promptis animis am-
plexi sunt Episcopi Gallicani in Concilio Ratisbonensi, ea tamen moderatione servata,
ut remissa exilij pena, Chorepiscopis liceret agere in ordine Presbyterorum. Verùm ne-
que sic finita est illa contentio, quamplurimis videlicet Episcopis Chorepiscoporum cau-
sæ faventibus pro sua quiete & voluptatibus, ut acriter conqueritur Hincmarus,
eamque ob causam ea Chorepiscopus in suis diæcesibus agere permittentibus quæ solis
Episcopis conveniunt in nimirum ut dum ipsi venationi, aucupationi, piscationi, & ce-
teris seculi oblectamentis operam dabant, quod agi solitum à plerisque seculi illius Epis-
copis testatur Agobardus, Chorepiscopi vicem eorum in omni ministerio episcopali sup-
plerent, & omnino ipsos fasce levarent episcopali, ita ut de Pontificis tenore summi illi
insignia sumerent, isti laborem, ut Apollinaris Sidonij verbis utamur. Itaque passim
post Karoli Magni tempora videmus adhuc Chorepiscopos variis in locis fuisse retentos,
fatis quodam legum ac canonum ut negligantur etiam ab iis ipsis quorum ævo & quorum
causa fuere conditi, ut multis exemplis probari posset. Fatendum tamen est plurimos
Episcopos observasse constitutiones quæ regnante Karolo late fuerant adversus Chorepif-
copos, quos in ordinem Presbyterorum redigebant. Vnde factum est, ut hoc quoque
obiter dicam, ut cum Ado Viennensis in Chronico suo loqueretur de Salviano Pres-
bytero Massiliensi de quæ libro ejus ad Claudianum, quem vulgata Gennadij editiones
vocant Episcopum Viennensem, cum dicere debuissent Chorepiscopum, de eo inquam
agens Ado, Claudianum illum non Chorepiscopum, ut antea assolebat, sed Presbyte-
rum juxta modum loquendi seculo illo in pluribus locis usurpatum vocavit. Scriptit,

inquit, ad Claudianum Presbyterum Viennensem librum unum expositionis extremæ partis in Ecclesiastem. Inde etiam factum ut in peruetusto codice MS. Bibliothecæ regie, qui fuit clarissimi viri Claudij Puteani, apud Gennadium Claudianus ille hoc loco neque Episcopus dicatur, ut in vulgatis editionibus & in reliquis codicibus MSS. quos multos mihi videre contigit, neque item Chorepiscopus, sed Presbyter. Quod evincit necessariam esse emendationem quam illustrissimus Archiepiscopus huic Gennadij loco adhibet in libro tertio de concordia, ubi asserit legendum esse Chorepiscopum, non verò Episcopum.

Hunc Chorepiscoporum contemptum ægrè ferens Hrabanus, illorum causam suscepit defendendam in opusculo ea de re scripto, quod nunc primum vulgamus, redarguens asperioribus verbis illorum Episcoporum superbiam, tanquam inviderent Chorepiscopis, omnemque ecclesiasticum honorem in se trahere studerent. id quod procul esse ait ab humilitate quam Christus docuit discipulos suos, & quam Apostoli exemplo suo commendaverunt. Itaque auctoritate Ancyrani Concilij & Antiocheni probat licere Chorepiscopis cum consensu sive præcepto propriorum Episcoporum ea agere quæ solis Episcopis convenire pronuntiat Hincmarus, nimirum ordinationes Presbyterorum & Diaconorum & cetera de quibus supra diximus; insuper habito Synodi Gallicanæ judicio & responso Leonis, tanquam contrariis antiquæ discipline ecclesiasticæ, adeoque ne regularum quidem nomine dignis. Vnde & audacter ait eorum sententiam qui Chorepiscopos ad Presbyterorum officia demittebant esse contrariam antiquis moribus & novis; antiquis moribus, quoniam antiquitus mos erat ut illi vicem Episcoporum supplerent in omni ministerio ecclesiastico; novis verò, quia etiam extremis Ludovici Pij temporibus, cum hæc scriberet Hrabanus, Chorepiscopis omnia Episcoporum officia incumbebant in multis regionibus. Neque enim existimandum est Hrabano, qui discipulus Alcuini fuit, ignotam fuisse contentionem qua de ea re fuit ævo Karoli; adeoque cum Episcoporum illorum superbiam taxat, intelligere debemus ipsum prudenter dissimulasse eam historiam, ut rem integram ad consuetudinem referret, qua in plerisque locum supplet legum ac canonum, immo per sepe leges & canones abrogat propria auctoritate, quemadmodum in plerisque disciplina capitibus contigit sub imperio Ludovici Pij.

In eodem codice regio extat aliud ejusdem Hrabani opusculum de reverentia filiorum erga patres & subditorum erga Reges, scriptum occasione infandi belli quod à Lothario fratribusque ejus susceptum est anno DCCCXXXIII. adversus Ludovicum Primum quem eò usque adflixit illa calamitas, ut cum generalem de peccatis suis confessionem per vim edidisset in prædatoria Synodo Compendiensi, Episcoporum judicio penitentia publica addictus & omnibus imperialibus ornamentis exutus, Lotharij deinde jussu in custodiam traditus sit. Adversus hoc facinus merito insurgit Hrabanus, atque illos qui se peccatores generaliter fatentur, & tamen ab aliis manifestè argui non possunt, neque damnandos esse neque judicandos pronuntiat. Tum probat non deceere filios, cum heredes futuri decernuntur, parentes suos de honoribus suis ac possessionibus protrubare; sed expectandum esse patris obitum, ut filij possint succedere. Quod adversus tres Ludovici filios, sed præcipuè adversus Lotharium dictum esse nullus est dubitandi locus. In fine tamen Hrabanus Ludovicum hortatur ad clementiam, & ut filium penitentem recipiat, nimirum Ludovicum Regem Germania, quem serio penitebat pessimi facinoris, adeo ut eo tempore quo pater in custodia atinebatur, legatos in Aquitaniam miserit ad Pippinum fratrem, oratum ut se adjuvaret ad vindicandum patrem in libertatem, ut scriptum est in vita Ludovici Pij & in annalibus Bertinianis.

Hæc igitur Hrabani opuscula, nusquam antehac edita, placuit in publicum emittere in secunda hac istarum Dissertationum editione, ut ex iis illustrari possint quæ de Chorepiscopis & de dissidio illo Ludovici Pij ac filiorum ejus edisserit illustrissimus Archiepiscopus. His tu fructu, lector, & vale.